Дәрбәнд

ДОСТЛУГ. ГАРДАШЛЫГ. БИРЛИК

100 1920-2020 јүз ил сизинләјик

Тәсисчиләр: ДАҒЫСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МӘТБУАТ ВӘ ИНФОРМАСИЈА НАЗИРЛИЈИ

12+

№39 (98283) 1920-ҹи илдән чыхыр 25 сентјабр 2020-ҹи ил ҹүмә.

Гијмәти 2 рубл.

РЕСПУБЛИКА ХӘБӘРЛӘРИ

ЈӘҺУДИ ИҸМАСЫНЫ ТӘБРИК ЕТМИШДИР

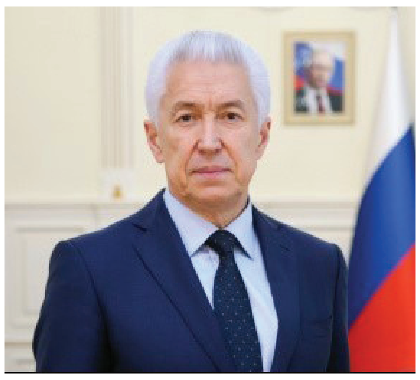

Дағыстанын башчысы Владимир Василјев республиканын јәһуди иҹмасынын Рош ха-Шана-Јени ил бајрамы мүнасибәтилә тәбрик етмишдир.

«Бу ҝүнләрдә диндарлар гоһумлары вә јахынлары илә бирликдә сона чатмыш илә јекун вурур, өз ишләринә вә дүшүнҹәләринә гијмәт верир, ҝәләҹәк планларыны гururлар. Бајрам әсрләр боју инсанлары мәнәви вә әхлаги ҹәһәтдән камилләшмәјә чағырыр, гаршылыглы јардымын ваҹиблијини, јахынларынын дәстәкләнмәсини, еһтијаҹы оланлара гајғы ҝөстәрилмәсини, бу ҝүн хүсуси әһәмијјәтли олан дәјәрләрин республика, өлкә вә дүнјанын тоггушдуғу ҹидди чағырышлары бизә хатырладыр. Сынаг ајлары республиканын бүтүн халглары вә конфессијаларынын нүмајәндәләринин үмуми тәһлүкәни арадан галдырмасында сәјләрини бирләшдирир. Дағыстанын сакинләри бирлик, достлуг вә гаршылыглы гуртулмаг әнәнәләринә садиг галараг бир-биринә, хәстәханалара, һәкимләрә һәгиги ҝөмәк едирләр.

Дағыстанын бүтүн јәһудиләринә хошбәхт јени ил, мөһкәм ҹан сағлығы вә ишләриндә мүвәффәгијјәтләр арзулајырам. Гој гаршыдан ҝәлән ил һәр евә сүлһ, әмин-аманлыг вә рифаһ ҝәтирсин»,-дејә тәбрикдә билдирилмишдир.

А.БЫСТРЫКИН ДАҒЫСТАНДА СӘФӘРДӘ ОЛМУШДУР

Дағыстан Республикасынын башчысы Владимир Василјев, Русија Истинтаг Комитәсинин сәдри илә ҝөрүшүб.

Сентјабрын 22-дә пајтахтын бејнәлхалг һава лиманында дөвләт башчысы В.Василијев Русија Истинтаг комитәсинин сәдри Александр Быстрыкини гаршылајыб.

Истинтаг Комитәсинин сәдри А.Быстрыкин Дағыстан Республикасына ишҝүзар сәфәрә ҝәлиб. Ҝөрүш заманы ән актуал олан суаллар мүзакирә олунуб. Республика ганунларынын вә вәтәндашларынын һагларынын горунмасы үчүн ҝөрүлән вә ҝөрүлмәли ишләрдән, һабелә вәтәндашларын һүгугларынын мүдафиәсиндән сөһбәт ачылыб.

«Елиста» -2020» игтисади форумунда

ДР Һөкумәти Сәдринин мүавини Абдулмүслүм Абдулмүслүмов Калмыкија мухтаријјатынын 100, онун мәркәзи Елистанын 155, «Ҹангар» халг дастанынын 580 илликләринә һәср едилмиш «Елиста-2020» игтисади форумунда иштирак етмишдир.

Калмык форуму өз мејданчасында федерал һакимијјәт органларынын, өлкә реҝионларынын башчыларыны, ири бизнес нүмајәндәләрини, республиканын саһибкарлар бирлијини топламышдыр. Онларын иҹәрисиндә РФ Президентинин Ҹәнуб федерал даирәсиндәки сәлаһијјәтли нүмајәндәсинин мүавини Владимир Гурба, РФ-нин бир сыра субјектләринин башчылары вар иди. Бундан башга иштиракчылар арасында респубилка үчүн конкрет лајиһәләр һәјата кечирмәк истәјәрәк ишләјән потенсиал инвесторлар да вар иди. Тәдбири Калмыкијанын башчысы Бату Хасиков ачмышдыр. О, буна бәнзәр мејданларын ваҹиблијини гејд етмишдир. Онун фикринҹә ҹанлы үнсијјәт заманы инкишаф етмәк үчүн јени идејалар јараныр, тәҹрүбә мүбадиләси баш верир.

Русија Президентинин Ҹәнуби федерал даирәсиндәки сәлаһијјәтли нүмајәндәсинин мүавини Владимир Гурба Ҹәнуби федерал даирәдә РФ Президентинин сәлаһијјәтли нүмајәндәси Владимир Устиновун тәбрик мәктубуну вә хејир –дуасыны охумушдур. Мәктубда дејилирди ки, инкишаф илләриндә игтисадијјатын приоритет саһәләринә сәрмајәләрин ҹәлб едилмәси республикада динамик ирәлиләјиши, игтисадијјатын приоритет саһәләринә ҹәлб едилмәси үчүн имканлар спектору ҝенишләнмишдир.

«Бу ҝүн Калмыкија инкишаф етмиш һејвандарлыг саһәси, ҝүҹлү тәһсил базасы, хејли турист потенсиалына маликдир. Анҹаг ән башлыҹасы бурада әмәксевәр, истедадлы адамлар јашајыр. Онларын мәгсәдјөнлүјү сајәсиндә республика инамла аддымлајыр».

Абдулмүслүм Абдулмүслүмов форум чәрчивәсиндә јубилеј тәдбирләри мүнасибәтилә Калмыкија нүмајәндәләрини Дағыстанын башчысы, ДР Халг Мәҹлиси Сәдринин вә ДР Һөкумәти Сәдри адындан тәбрик етмишдир.

«Сон бир неҹә илдә бизим республикамызын бүдҹәси 70 фаизә гәдәр артмыш вә бу ҝүн 175 милјард рубл тәшкил едир. Дағыстан бу ҝүн динамик инкишаф едән республикадыр. Биздә агросәнаје комплекси, гојунчулуг ҝөзәл инкишаф едир. Бунунла белә бизим гојунчулуг вә һејвандарлыг үзрә Калмык халгындан өјрәнилмәли ишләр дә вардыр. Сиз дә бизим тәҹрүбәмиздән бәһрәләнә биләрсиниз, мәсәлән, бизим өтән илдә гојунчулуғун инкишафына даир 2030-ҹу иләдәк ишләјиб һазырладығымыз стратеҝија РФ кәнд тәсәррүфаты назирлији, Русија Академијасынын һејвандарлыг шөбәси тәрәфиндән дәстәк алмыш вә бәјәнилмишдир», дејә реҝионун витсе-назири хүсусилә бәјан етмишдир.

ДР Һөкумәти Сәдринин мүавининин сөзләринә ҝөрә Калмыкијада јашајан 25-27 минә јахын дағыстанлы реҝионда өзүнү чох јахшы һисс едир. Бунунла әлагәдар республикада бу истигамәтдә ҝөрүлән ишләрә ҝөрә тәшәккүрүмү билдирмәк истәјирәм.

Сонра форум иштиракчылары ики мејданда ишләмишләр: биринҹи јени коронавирус инфексијасы шәраитләриндә игтисади нәтиҹәләрин арадан галдырылмасы, дәстәк тәдбирләри, проблемләр вә онларын һәлли јоллары мүзакирә едилмишдир. Икинҹи сексијанын иштиракчылары кәнд тәсәррүфатында реҝионлашдырылма мәсәләләрини, еләҹә дә ихраҹ потенсиалынын гијмәтләндирилмәси вә кәнд тәсәррүфаты мәһсуллары сатышынын реализә едилмәси проблемләринин мүмкүн һәллинин мүасир имканлары мәсәләләринә бахлмышдыр. Бурада Һәштәрхан вилајәтинин вә Дағыстан Республикасынын нүмајәндәләри фәал иштиракчы олмушлар. Форум иштиракчыларынын диггәти етник һејвандарлыгла, кәнд тәсәррүфаты мәһсулларынын сатышы илә бағлы мәсәләләрә јөнәлдилмишдир. Реҝиорнларарасы гаршылыглы фәалијјәт саһәнин јени инкишаф векторуну ачаҹаг, кәнд тәсәррүфаты реҝионларына федерал вә бејнәлхалг хаммал базарында ишини уғурла гурмаға имкан верәҹәкдир.

Мүзакирәнин ҝедишатында епизодик ситуасијанын јахшылашдырылмасы тәдбирләри, кәнд тәсәррүфаты мәһсулларынын ихраҹы, кәнд тәсәррүфаты хаммалынын там емалына кечид мәсәләләриндә сәјләрин бирләшдирилмәсинин ваҹиблији һаггында јекдил рәј гәбул едилмишдир. Сексијалар чәрчивәсиндә реҝионун һәм игтисадијјатынын әнәнәви әсасы, һәм дә реҝион үчүн јени саһә олан туризм вә нәглијјат -логистика саһәсиндә лајиһә гәрарлар гәбул едилмишдир. Һәмчинин дә фәрди инкишаф програмы чәрчивәсиндә һәјата кечириләҹәк биләҹәк реҝионун игтисадијјатынын дәстәји үзрә тәдбирләр пакетинин јенидән ишләнмәси үчүн истигамәтләр формалашдырылмыш вә мүзакирә едилмишдир.

ИГТИСАДИЈЈАТ

Маһачгала ресторанларынын санитарија вә епидемиоложи тәләбләрә ујғунлуғу јохланылды

Маһачгаладакы ресторанларын тәһлүкәсиз епидемиоложи вәзијјәтинин тәмин едилмәсинә јөнәлмиш тәләбләрә ујғунлуғу һөкумәт комиссијасы тәрәфиндән јохланылды. Онун тәркибинә республиканын сәнаје вә тиҹарәт назири Батыр Емејев, Дағыстан Республикасындакы саһибкарларын һүгугларынын мүдафиәси үзрә мүвәккили Мурад Далгатов вә рекионал рестораторлар Бирлијинин рәһбәри Мурад Мустафајев дахил иди. Тәдбир, республика рәһбәрлијинин ҝөстәриши илә јени бир коронавирус инфексијасынын ҝәтирилмәсинин вә јајылмасынын гаршысыны алмаг мәгсәдилә кечирилди. Үмумиликдә 20-дән чох ресторанын санитарија вә епидемиоложи тәләбләрә ујғунлуғу јохланылыб. Бундан әлавә 45 ресторан саһибләри илә изаһат ишләри дә апарылмышдыр. “Һәјата кечирилән комплекс тәдбирләр сајәсиндә бөлкәдә санитарија вә епидемиоложи вәзијјәт сабитләшир. Сағалмыш инсанларын сајы артмагдадыр, ејни заманда бир чох һал вар, бунунла бирликдә бүтүн тәлиматлара ҹидди риајәт етмәк ваҹибдир: санитарија вә епидемиоложи гајдалар вә гајдалара ујғунлуғу изләмәк. Бу күн ҝөрдүк ки, демәк олар ки, бүтүн ресторанларда кифајәт мигдарда дезинфексијаедиҹи вә фәрди горујуҹу васитәләр вар, мәсафә ишарәләри, һава ресиркулјаторлары, тәмассыз әл тәмизләјиҹиләри вар, тәмизлик режими һазырланыб, “кириш филтри” тәтбиг олунуб вә бүтүн ишчиләр маскададыр. Бир чох ресторанларын ОР коду кими тәгдим олунан тәмассыз менју јаратмасы диггәти ҹәлб едир. Мүштәри масадакы ОР кодуну ҝөрүр вә ади бир телефон камерасы васитәсилә онун үзүнү көчүрүр. Сонра ресторанын веб сәһифәси ачылыр, бурада менјуда олан бүтүн нә варса, ҝөрә биләрсиниз. Ҝәләҹәјин тәмассыз системләрә аид олдуғуна инанырам, чүнки бу чох раһатдыр вә бу күнкү реаллыгда тәһлүкәсиздир”,- дејә назир гејд етмишдир.

Роспотребнадзорун тәләбләрини јетәринҹә јеринә јетирмәјәнләрә тәлимат верилдијини дә әлавә етди. Хатырладаг ки, бөлкәдәки иашә мүәссисәләри үч ај әрзиндә бағланмыш, мүштәриләрә сифариш-ләри јалныз евә чатдырма јолу илә хидмәт ҝөстәрмишләр. Бу күн бу ишлә үмумиликдә 7 миндән чох дағыстанлы чалышыр.

Шуајнат ШАҺБАНОВА

“Гәһрәманлар нөвбәси”ни ДДУ-нин Дәрбәнддәки филиалында гәбул етдиләр

Бу јахынларда Дағыстан Дөвләт Университетинин Дәрбәнддәки филиалында Дағыстан Республикасы милли сијасәт вә дини ишләр үзрә Назирлијинин “Гәһрәманларын нөвбәси” лајиһәси чәрчивәсиндә Дағыстан Халгларынын Бирлији Ҝүнүнә һәср олунмуш тәдбирләрдә Дағыстана ҝәлән РФ-нын Гәһрәманлары иштирак етдиләр.

Гонаглар филиалын әразисиндә республикада јашајан халгларын әнәнәви һәјат тәрзини, мәдәнијјәтини вә мәтбәхини нүмајиш етдирән милли тәсәррүфат саһәләри илә таныш олдулар. Бајрам програмы чәрчивәсиндә университетин тәләбәләри вә мүәллимләри Дағыстанын бирлији вә ҝүҹүнә даир рәгсләр, маһнылар ифа етдиләр, өз бәстәләриндән шеирләр сөјләдиләр.

Дағыстан Халгларынын Бирлији Ҝүнүнүн гејд едилмәсинин әсас һадисәси Дағыстан Халгларынын Бирлији Надир Шаһын фәтһ планларынын уғурсузлуғунун сәбәби республика елми-практик конфрансы иди. Русија Федерасијасынын Гәһрәман-лары Едуард Тсејев вә Вадим Петухов чыхыш едәрәк гонагпәрвәрлијә ҝөрә тәдбирин тәшкилатчыларына тәшәккүр етдиләр вә конфранс иштиракчыларына уғурлар арзуладылар.

Дағыстан Республикасынын милли сијасәт вә дини ишләр үзрә назири Енрик Мүслүмов, ДГУ-нун милли тарих бөлмәсинин досенти, тарих елмләри намизәди Мурад Һаҹымурадов, директорун тәдрис ишләри үзрә мүавини Рамис Һашымов вә башгалары конфрансын мөвзусу илә бағлы мәрузәләри илә чыхыш етдиләр.

Конфранс заманы ДГУ-нун Дәрбәнд филиалынын фәргләнән ишчиләри вә тәләбә фәаллары Дағыстан Республикасынын милли сијасәт вә дини ишләр назирлијинин сертификатлары илә тәлтиф олундулар.

ЈЫҒЫМ КАМПАНИЈАСЫ ДАВАМ ЕДИР

БУ ФЕНОМЕН ДЕЈИЛМИ?

Өтән әсрин јетмишинҹи илләриндән башлајараг үзүмчүлүк Дағыстанын агросәнаје комплексинин апарыҹы саһәләриндән биринә чеврилмәјә башлады. Биткичиликдән алынан ҝәлирләрин үчдә бир һиссәсинин бу саһәдән алынмасыны гејд етмәк кифајәтдир.

Республика үзүм истеһсалына вә онун тутдуғу саһәләрә ҝөрә РФ-да апарыҹы јерләрдән бирини тутурду. Лакин сәксәнинҹи илин орталарында антиалкогол кампанијасынын башланмасы, үзүмлүкләрин филлоксера хәстәлијинә тутулмасы вә сонралар ССРИ-нин дағылмасы вә диҝәр сәбәбләр Дағыстан үчүн ваҹиб олан бу саһәјә чох ағыр зәрбәләр вурду. Буну Дәрбәнд рајонунун тимсалында даһа ајдын ҝөрмәк олур. Әввәлләр Дағыстанын игтисади ҹәһәтдән ән чох инкишаф етмиш Дәрбәнд рајонунда бир нечә тәсәррүфат истисна едилмәклә, галанлары бөһран вәзијјәтинә дүшдү. Мин һектарларла үзүмлүк саһәси бахымсызлыг үзүндән гуруду, һәмин саһәләр диҝәр биткиләрин әкиб-беҹәрилмәси үчүн иҹарәјә верилмәјә башланды. Иҹарәдарлар саһәләрин үзүм колларындан тәмизләнмәси үчүн булдозерләрдән истифадә етдиләр. Бунун нә илә нәтиҹәләнәҹәјини јәгин ки, о вахтлар чохлары тәсәввүрүнә белә ҝәтирә билмәздиләр. Булдозер торпағын үст, ширин, мәһсулдар гатыны сыјырыб апарыр, тәпәләр јарадырды. Бунун нә гәдәр зәрәрли олдуғуну анҹаг торпагшүнаслар билирләр. Тәсәррүфатларын әксәријјәтиндә исә сырф торпагла мәшғул олан мүтәхәссисләр олмадығындан истәдикләри кими һәрәкәт едирдиләр. Алимләрин фикринҹә 10 см. торпаг гатынын мүнбит олмасы үчүн 50 ил вахт лазымдыр. Нә исә Дәрбәнд торпағынын шаны- шөһрәти сајылан үзүмчүлүк унудулду, һамы тәрәвәз мәһсуллары јетишдирмәклә мәшғул олмаға башлады. Доғрудан да һәмин илләрдә бу саһә илә мәшғул оланлар јахшы ҝәлир әлдә етдикләринә ҝөрә ҝөрдүкләри ишдән чох разы идиләр. Вахт кечди, тәрәвәз мәһсулларынын јетишдирилмәсинә мараг азалмаға башлады. Әҝәр әввәлләр саһәләрдә јетишдирилмиш мәһсулун чох һиссәси Русијанын мүхтәлиф сәнаје шәһәрләринә апарылыб сатылырдыса, сонралар сүртқүјанаҹаг мәһсулларынын гијмәтләринин илдән-илә артмасы јол хәрҹләрини баһалашдырды вә белә бир вахтда мәһсулун апарылыб Русијада сатылмасы һеч кәс үчүн хејирли олмады вә нәтиҹәд торпаглары иҹарәјә ҝөтүрмәк истәјәнләрин сајы да азалды. Бунун диҝәр сәбәби Дағыстанда емал сәнајеси мүәссисәләринин әксәријјәтинин бөһран вәзијјәтинә дүшүб дағылмасы иди. Заман үзүмчүлүјүн бәрпа едилмәсини тәләб етди. Чүнки јашајыш мәнтәгәләриндә ишсизләрин сајы дурмадан артырды. Әмәк ресурслары чох олан Дағыстан Республикасы үчүн ишсизлик бөјүк тәһлүкә јаратмаға башлады. Хүсусилә ҝәнҹләр арасында ишсизлијин нә илә нәтиҹәләндији ҝөз габағындадыр.

Нәһајәт, 2013-ҹү илдән башлајараг үзүмчүлүјүн инкишафына јени импулс верилмәси үчүн һәм республикамызда һәм дә Русија Федерасијасы сәвијјәсиндә ганунлар гәбул олунду, јени јанашмалар, тәклифләр, тәшәббүсләр ирәли сүрүлдү. Бүтүн саһәләрдә олдуғу кими кәнд тәсәррүфатынын инкишафы үчүн заманла ајаглаша билән тәшәббүскар тәсәррүфат башчылары тәләб олунурду. Белә иш адамларындан биринин инди артыг республикада јахшы танынмыш, идарәчиликдә өз дәсти- хәтти, мөтәбәр күрсүләрдән өз сөзүнү дејә билән вә сөзүнүн саһиби олан Јәһја Һаҹыјевин сон илләрдәки фәалијјәти буна парлаг сүбутдур. Вахтилә мән совхозда баш верән дәјишикликләри Татлар феномени адландырмышдым. Бу һәгигәтдир. Ҹәмиси 300 тона гәдәр мәһсул истеһсал едән Татлар агрофирмасынын сон илләрдә истеһсал һәҹмләрини 15-16 мин тона чатдырмасы феномен дејилми? Бурада үзүм саһәләри илдән-илә ҝенишләндирилир, јени мәһсулдар үзүм сортларындан јени бағлар салыныр, сосиал мәсәләләр һәлл едилир.

Татлар артыг агрофирма јох, агрохолдинҝә чеврилир. Тәркәмә маһалынын тәсәррүфатларынын атылыб галмыш торпаг саһәләрини иҹарәјә ҝөтүрәрәк јени үзүм, мејвә бағлары салынмасы јүзләрлә адам үчүн јени иш јерләри јаратмыш вә онларын рифаһы илдән-илә јахшылашыр. Бу ҝүнләрдә мән агрохолдинҝин Падар кәндиндәки саһәсиндә олдум. Мәктәб јолдашым Пирверди Әмировун башчылыг етдији 6-ҹы шөбә габагҹыллардан сајылыр. Вахтилә истифадәсиз галмыш Падар колхозунун торпагларында Ағадајы, Молдавски, Ранныј, Ракасители үзүм сортларындан салынмыш бағлары ҝөрәндә адамын үрәји фәрәһлә долур. Дөрдүнҹү илдир ки, бу торпагларда үзүмлүкләр салынмышдыр. Өтән илдә шөбә үзүмчүләри бу саһәләрдән 1700 тон ҝүнәш мәһсулу топламышлар. Шөбәдә үзүм јетишдирмәклә бир бригада мәшғул олур. Бригадаја ҝәнҹ тәсәррүфатчы Умар Гырхларов башчылыг едир. Мәлум олду ки артыг хејли вахтдыр сечмә үзүм јығымына башланмышдыр. Москвадан вә Русијанын диҝәр сәнаје шәһәрләриндән ҝәлән алыҹылар јетишдирилмиш мәһсулу бөјүк разылыгла алырлар. Саһәләрдә доғрудан да чох кејфијјәтли мәһсул јетишдирилмишдир.

Артыг 450 тон үзүм јығылмышдыр ки, бунунда 350 тону сифариш илә тәдарүк олунуб јола салынмышдыр. Һәм шөбә рәисинин, һәм дә бригада башчысынын кефи ҝөк иди. Башга ҹүр дә ола билмәзди. Иглим шәраитинин әлверишсиз кечдији бир илдә үзүм колларындакы мәһсулу ҝөрәндә истәр-истәмәз тәәҹҹүбләнмәли олур вә фикирләширсән ки, әҝәр вахтында јағышлар јағсајды, мәһсулу јығышдырыб гуртармаг асан олмазды. Агротехникаја ҝөрә үзүм коллары бешинҹи илдә там мәһсула ҝәлир. Бурадакы бағлара исә дөрд илдир. Сечмә јығымында һәр ҝүн 100 нәфәрә гәдәр адам ишләјир, онлар јүксәк әмәк һаггы алырлар. Јығымда иштирак едәнләр биздә орта һесабла 1300 рубл, ајры –ајры адамлар исә 1500-2000 рубл әмәк һаггы алырлар. Бунлардан Лариса Гырхларованы, Наркилә Вәлихановaны, Ҝүлсәнәм Һәмзәјеваны хүсусилә гејд етмәк лазымдыр.

Ҝүнәш мәһсулунун дашынмасында Нуршәриф Әмиров вә Гәдир Гәһрәманов кими габагҹыл механизаторлар чалышырлар. Онларын һәр бири ҝүндә дөрд рејс мәһсул дашыјыр. Ишләрин бу ҹүр тәшкилиндән сөз дүшәндә Умар Гырхларов деди:- Ҹари илдә биз саһәләрдән 2000 тона јахын мәһсул ҝөтүрмәји планлашдырмышыг. Мәһсулумуз доғрудан да болдур. Әминәм ки, һавалар бу ҹүр кечсә, биз сөзүмүзә әмәл едәҹәјик. Ишчи гүввәси, техника кифајәт гәдәрдир, јығымда иштирак едән адамларын мәһсулдар ишләмәси үчүн там шәраит јарадылмышдыр.

Саһәләри ҝәзәркән мән бүтүн дејиләнләрин шаһиди олдум. Адамлар бөјүк һәвәслә јығымда иштирак едирди. Сөһбәт заманы онлары нараһат едән һеч бир мәсәлә барәдә ортаја сөз гатылмады.

Кәрим КӘРИМОВ

ТӘБРИК ЕДИРИК

МИЛЛИ ДӘЈӘРЛӘРИ УНУТМАГ ОЛМАЗ

Бу күн көзүмүзү ачыб һајана бахсаг-истәр телевизија каналлары, истәрсә дә, гәзет вә журналлар олсун, бүтүн дүнјаны тuғјан едән, әсәбләримизи тарыма чәкәрәк, пик һәддиндә тутуб сахлајан Ковид-19-ун төрәтдији бәлалары ешидирик. Буна көрә дә, “Дәрбәнд” республика ичтимаи-сијаси гәзети олараг, охучуларымызын бејнини бу фикирләрдән јајындырмаг,

көзләрини бу көрүнтүләрдән ајырмаг вә онлара сөзүн әсл мәнасында сәнәтдән данышмаг вә сәнәтчи кәстәрмәк истәдик. Һәмсөһбәт олараг исә Дәрбәнд Азәрбајчан Дөвләт Драм Театрында чалышан вә кларнет ифачысы илә мәдәнијјәтимиздә, республикамызын мусиги дүнјасында өзүнәмәхсус јер тутан Илгар Елдарович Кәримову сечдик.

- Илгар Елдарович, мән Сизи хејирхаһ, тәвазөкар, дост-танышлар ичиндә һөрмәт саһиби олан лајагәтли бир кәнч кими чохдан танызырам вә бундан гүрур дујурам. Бу јахынларда севиндиричи бир хәбәр алдыг: Дағыстанын мәдәнијјәт назири Зарема Бутајеванын дөвләт вә назирлијин мүкафатлары илә тәлтиф етдији инчәсәнәт ишчиләринин сијаһысында Сизин дә адыныз вар иди. Бу мүнасибәтлә биз Сизи сәмими гәлбдән тәбрик едирик. Күн о күн олсун ки, даһа јүксәк фәхри адлара лајиг көрүләсиз.

-Чох сағ олун, Ајбәниз ханым!

Бәли, гејд етмәлијәм ки, Дағыстан Республикасынын мәдәнијјәт ишчиләри республикада Конститусија Күнүнүн һазырланмасында вә кечирилмәсиндә, антитеррор истигамәтли ишләрдә фәал иштиракына, һәмчинин «Мәдәнијјәт» Бөјүк Вәтән мүһарибәсиндәки “Гәләбәнин 75 иллији”нә һәср едилмиш милли лајиһәләрин мүвәффәгијјәтлә һәјата кечирилмәсиндә, мәдәнијјәт вә инчәсәнәт саһәсиндә хејријјәчилијин сахланылмасы, чохмилләтли мәдәнијјәтин инкишафында, мәһсулдар ишә вә ичтимаи фәалијјәтә вердији төһфәләрә көрә мүкафатландырылмышлар.

- Чох көзәл. Бизә мәлумдур ки, бу Сизин илк мүкафатыныз дејил вә мүхтәлиф илләрдә дә диплом вә тәшәккүрләрә лајиг көрүлмүсүнүз. Хаһиш едирәм, өзүнүздә мусигијә, һәм дә мәһз кларнет мусиги аләтинә гаршы марағын ојанма тарихиндән данышасыз.

- Үмумијјәтлә, бизим евдә һәмишә мусигијә бөјүк мараг олуб. Атамын инчәсәнәт саһәсиндә чалышдығы үчүн мусиги һәлә ушаглыгдан мәним бејнимә һәкк олунуб. Евимиз һәмишә чал-чағырлы олардыы. Атам нағара чаларды, ифа етдији ритмләр ону динләјәнләрин гәлбини риггәтә кәтирирди. Лакин мәним кларнетә чох бөјүк һәвәсим вар иди. Беләликлә, гаршыма мәгсәд гојдум:- Бу сәнәтә јијәләнмәлијәм! Она көрә дә 1995-чи илдә сәнәдләрими Дәрбәнд шәһәр ики сајлы мусиги мәктәбинә вердим. Мәним мүәллимим Магсуд Салманович Әлијев (Аллаһ она рәһмәт eләсин, гәбри нурла долсун) иди. Мусиги мәктәбини битирсәм дә, бунунла кифајәтләнмәдим, башымда кечә-күндүз гоншу Азәрбајчана кедиб, орада тәһсилими давам етдирмәк фикри доланырды. Бу чох чәкмәди, дејирләр нијјәтин һара, мәнзилин ора. Бакыја јола дүшдүм вә 1999-чу илдә Асәф Зејналлы адына мусиги коллечинә гәбул олундум. Орада да бәхтим мүәллим тәрәфиндән јахшы кәтирди. Устадым адлы-санлы кларнетчалан Рафик мүәллим олду. Ораны мүвәффәгијјәтлә битирдикдән сонра доғма шәһәрә кәлиб Дәрбәнд Инчәсәнәт вә Мәдәнијјәт Институтуна дахил олдум. Сонралар- 2003-2006-чы иләдәк Дәрбәнд рајон мәдәнијјәт Евиндә, 2006-чы илдән 2010-чу илә кими “Күнәш” рәгс ансамблында ишләмәјә башладым. 2010-чу илдән башлајараг, доғма театрымызда чалышырам. Һәлә театрда чалышмаздан әввәл дә мүхтәлиф әсәрләр гојуларкән (2008-чи илдә “Аршын мал алан”ла Бакыја кетдик вә мусигили комедија театрында чыхыш етдик) мәни бура дәвәт едирдиләр. Буна һеч вахт етиразым олмајыб вә әлимдән кәлән көмәји етмишәм. Чүнки һәр һансы бир милли театр да халгын сәрвәтидир вә һамы бундан јарарланмалыдыр. -

- Өзүнүзә даһа чох классиканы, халг маһныларыны, јохса естрадана јахын көрүрсүнүз?

- Билирсиз, мән мүасирлији, јенилији, амма гәдәриндә- сәвән инсанам. Үрәјимдә классикаја да јер вар, мүасир естрадаја да. Анчаг гәлбән ән јахын оланымы билмәк истәјирсинизсә, дејирәм: халг маһныларымыз, ојун һаваларымыз!

Бизим шәһәримизин кларнет ифачыларынын ифа тәрзләриндән разысынызмы, онлара һансы мәсләһәтләри вермәк истәрдиниз?

- Һеч кәсин сәнәтинә, јарадычылығына көлкә салмаг нијјәтим јохдур. Кларнет ифачыларындан килејләнсәк, һагсызлыг етмиш оларыг. Лакин чалышмаг вә јенә дә чалышмаг лазымдыр. Чүнки биз халг арасына, чыхырыг, ел шәнликләриндә иштирак едирик. Мусигинин дә өз дили вар. Ифаларымызда башга сәмтә әјилмәмәлијик, миллилик горунмалыдыр. Мүасирлији дүзкүн олмајан јердә ахтармамалыјыг. Һал-һазырда бизим нәинки мусигимиздә, ејни заманда кејимимиздә, мәтбәхимиздә, һәтта данышығымызда да дәјишикликләр һисс олунур. Мән јенә дә тәкрар едирәм, јенилијин әлејһинә дејиләм. Мүасирләшмәк лазымдыр, амма милли дәјәрләри дә унутмаг олмаз, онлары сајмамаг, кәләчәк нәсилләрә өтүрмәмәк бағышланмаздыр.

- Илгар Елдарович, Сизин кумириниз олубму вә о, кимдир?

- Бир гәдәр чәтин бир суалла гаршы- гаршыја гојдуз мәни. Әкәр фикир вермисинизсә, мәним ифаларымда бир јох, бир нечә үслуб һисс олунур. Чүнки мән бир нечә сәнәткардан (онларын адларыны јухарыда чәкмишәм) бәһрәләнмишәм. Амма илк олараг, ону көрүб бу сәнәтә кәлдијимә көрә дејәрдим ки, мәним кумирим чох көзәл вә истедадлы кларнет устасы вә ифачысы Һаким Абдуллајев (Дәрбәнд мусигичиләри арасында Аким ады илә мәшһурдур) олуб. Һәгигәтән дә мән онун сәнәтини чох севирәм.

- Ифаларынызда даһа чох нәји тапырсыныз? Лирикамы, романтикамы?...

- Лириканы севирәм, лакин лирикаја һәддиндән артыг чох јер вермәји дә лазым билмирәм. Чүнки һәр шејин өз јери вар. Даһи мүтәфәккир Низами Кәнчәви чох көзәл јазырды:

Бир инчи сафлығы варса да суда,
Артыг ичиләрсә, дәрд верир о да.

Һәддиндән артыг чалынан лирик мусиги дә кәдәр кәтирир. Билирсиз, бу елә бир сәнәтдир ки, бурада “нә гәдәр газаначам?” јох, “нә газаначам?”- дејә дүшүнмәк лазымдыр. Нә исә газанмаг да ки, илләр тәләб едир. Она көрә дә бурда сәбирли олмаг даһа мәгсәдәујғундур.

-Сон олараг, “Дәрбәнд”ин охучуларына нә демәк истәрдиниз?

- Чох сағ олун, бүтүн коллективинизә, башда редакторунуз Тәрлан Гәһрәманович Әләкбәров олмагла, һамыја фираван һәјат арзулајырам. Гој дүнјамыз саламат олсун, гәдим шәһәримиз күнү-күндән көзәлләшсин, азар-безар биздән узаг олсун, тәки халгымызын күнү хош кечсин вә миллилији итирмәмәк шәртилә мүасирләшән, көзәлләшән мусигимизә һәмишәки кими лазымы дәјәрини вермәји бачарсын!

-Бу көзәл вә нәчиб арзулара көрә Илгар Кәримова тәшәккүр едир, она вә онун тимсалында шәһәримизин бүтүн хејирхаһ инсанларына јени-јени јарадычылыг уғурлары, аилә сәадәти диләјирик!

АЈБӘНИЗ

МӘНИМ СЕВИМЛИ ШӘҺӘРИМ

ФОТО-МҮСАБИГӘНИН НӘТИЧӘЛӘРИ ЈЕКУНЛАШДЫРЫЛДЫ

Дәрбәнд шәһәр администрасијасынын мәтбуат хидмәтиндән верилән мәлумата көрә “Мәним севимли шәһәрим” фото -мүсабигәсинин нәтичәләринә јекун вурулуб. Мүсабигәјә үмумиликдә, ади инсанларын һәјат фрагментләрини вә шәһәр һәјатындакы әламәтдар һадисәләри, мемарлыг абидәләрини вә көзәл мәнзәрәләри әкс етдирән 220-дән чох фотошәкил көндәрилди. Јарыш Туризмин Инкишаф Мәркәзи тәрәфиндән тәшкил едилмиш вә шәһәр рајон рәһбәрлији тәрәфиндән дәстәкләнмишдир.

Мүрачиәтләрин гәбулу 10 ијулда башламыш вә 30 августда сона чатмышдыр. Галибләр дөрд номинасија үзрә танынмыш фотографларын вә медиа нүмајәндәләринин дә дахил олдуғу сәлаһијјәтли мүнсифләр һејәти тәрәфиндән мүәјјән едилди.

Елза Гасымова “Шәһәр вә шәһәрлиләр” номинасијасында, Руслан Мамедов “Шәһәр мәнзәрәси” номинасијасында, Јекатерина Вечерко “Дәрбәнд һадисәләр ичиндә” номинасијасында вә Кристина Аврумова “Експери-

мент” номинасијасында галиб кәлди. Лајигли фотошәкилләр чох иди, буна көрә тәсәлливеричи мүкафатлара лајиг көрүлән даһа беш иштиракчы - Заур Һачыјев, Мирзәбала Гәрибов, Әһмәд Кадиев, Шамил Јарәлијев вә Севил Киличева сечилди:

Мүкафатландырма мәрасими бир күн әввәл Туризм Инкишаф Мәркәзиндә кечирилди. Шәһәрин һәјаты һаггында ән јахшы фотоларын мүәллифләри сертификатлар вә пул мүкафатлары алдылар. Галибләр Дәрбәнд хәбәрләр Мәлумат Мәркәзинин рәһбәри Камила Гамзатова вә шәһәр “Дербентские новости” гәзетинин баш редактору Наида Гасымова тәрәфиндән мүкафатландырылды.

“Јарышы илк дәфә кечиртдик. Фәргли јаш вә пешә саһибләрини иштирак етмәјә чәлб етмәјә чалышдыг, белә ки, һәр кәс, һәтта гејри-пешәкар бир фотограф да марағлы бир фото әсәри илә өзүнү елан етмәк шансы әлдә етди. Бу фото мүсабигәси мүәллифләрин јарадычылыг һәјатында јени бир аддым олачагдыр. Дәрбәнд сакинләринин фәалијјәти вә шәһәримизин бу гәдәр көзәл фотошәкилләри бизи чох һејрәт ләндирди. Лајиһәнин һәјата кечирилмәсиндә дәстәк олан вә галибләрә тәбрик едән һәр кәсә миннәтдарлығымызы билдририк! ”, -дејә мүсабигәнин тәшкилатчысы,“Туризм Инкишаф Мәркәзи ”МБУ-нун рәһбәри Марјана Рәсулова билдирмишдир.

Шүбһәсиз ки, бу чүр фото мүсабигәләринә еһтијач вар вә белә мүсабигәләрин кечирилмәси Дәрбәнд сакинләринин шәһәрдә баш верән һадисәләрә марағыны ојадыр. “Мәним севимли шәһәрим” фото- мүсабигәсинин әнәнәви һал алачағыны вә өзүнә бундан сонра да даһа чох иштиракчы чәлб едәчәјинә үмид едирик.

ӘН ГИЈМӘТЛИ СӘРВӘТИМИЗ

ДӘРБӘНДИН ГӘДИМ ЧҮМӘ МӘСЧИДИ БӘРПА ЕДИЛИР

Дәрбәнд шәһәриндә VIII әсрдә тикилән Чүмә мәсчидиндә бәрпа ишләри апарылыр. Ишләрин сона чатмасы 2020-чи илин сонунда көзләнилир.

Дағыстан Рекионал «Ирс» ичтимаи тәшкилатынын сәдри Сејидағалар Сејидов бизә Чүмә мәсчидинин тарихиндән данышмышдыр.

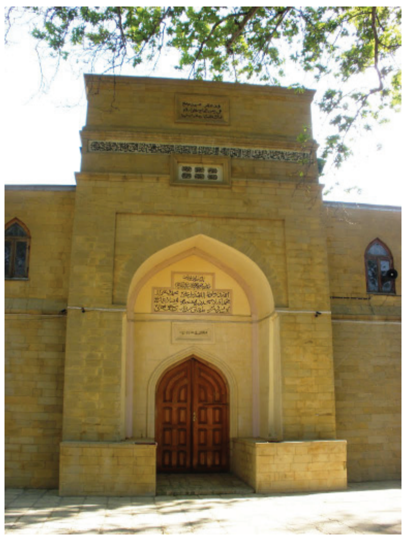

«Чүмә мәсчиди Дәрбәндин әсас, Русијада исә ән гәдим мәсчидләрдән биридир. Археоложи газынтыларын апарылмасы планлашдырылан Нарын-Гала әразиси, Хәзәр дәнизинә икигат диварла бирләшмиш Дәрбәнд галасынын бир һиссәси сајылараг, ЈУНЕСКО-нун Дүнја Ирси Сијаһысына дахил едилмишдир.

Дәрбәнд илк, әввәлки, әзәли көрүнүшүнү бизим күнләрә кими горујуб сахлаја билмиш азлыг тәшкил едән гәдим шәһәрләрдән бирисидир. Дүнјада бу гәдәр һүчума мәруз галмыш, мүхтәлиф ихтилафлара сәбәб олмуш вә ганлы мүһарибәләр мејданына чеврилмиш башга белә шәһәр тапмаг јәгин чох чәтиндир. Илк Исламын бир чох хадимләри вә Мәһәммәд пејғәмбәрин нәсилләри өз фајдалы вә хејирли вәзифәсини бурада башламышлар.

Бу вахтдан етибарән Дәрбәнд бүтүн рекионун дини тәфәккүр мәркәзинә чеврилди, јерли әһалинин әсас вә башлыча дини исә Ислам олду.

733-чү илдә 7 мәсчид тикилди – һәр (маһалда) кварталда бири. Әлавә олараг үмуми чүмә намазыны гылмаг үчүн бөјүк кафедра баш

мәсчиди әл-Мәсии- дүл-Чәмии- тикилди.

1796-чы илдә Дәрбәнддә 15 мәсчид фәалијјәт көстәрирди. Чүмә мәсчиди һаглы олараг Русијада исламлашдырманын башланғыч нөгтәләриндән бири сајылыр. О Ислам хәлифәтиндән кәнарларда илк вахтларда тикилмиш мүһүм (әһәмијјәтли) мәсчидләрә мәхсусдур.

Чүмә мәсчиди Дәрбәндин көһнә һиссәсинин мәркәзиндә јерләшир, гәдим шәһәрин көзәл мемарлыг комплекси кими тәгдим олунур. Комплекс баш мәсчиддән, мәдрәсәдән вә руһаниләр үчүн јашајыш отагларындан ибарәтдир.

Мәсчидин тикилмәси 733-734 –чү илләрә аиддир. Чүмә мәсчид шәһәрдә ән бөјүк бина иди. О вахта көрә онун өлчүләри чох бөјүк сајылырды: 68 м. – гәрбдән шәргә, вә 26 м. – чәнубдан шимала. Күнбәзин һүндүрлүјү 17 м. Мәсчидин һәјәти 55*45 метрдир.

Дахили мәканы үч бөлүк һиссәдән ибарәтдир. Ортадакы бөлүк һиссәнин ени 6,3 м., јандакыларын -4 м., онларын арасында дүзкүн профил верилмиш капителли (капител – сүтун башлығы) квадрат сүтунлар (97*97 см) вар ки, онларын үстүндә чатма тағлар дурур.

Өзүнүн чохәсрлик тарихи Чүмә мәсчидинин бинасы дәфәләрлә дәјишмишдир (јенидән гурулмушдур). Кириш гапыларынын үстүндә галмыш јазыдан мәлум олур ки, һичрәтин 770-чи илиндә (милады тарихлә 1368-1369) зәлзәләдән сонра бакылы (Бакы шәһәриндән) Тачәддин тәрәфиндән бәрпа олунмушдур.

Заманлар, әсрләр дәјишмиш, тәбии фәлакәтләр баш вермиш, нәсилләр өтмүш, шәһәр тәдричән дәјишмиш Чүмә мәсчиди исә заманын бүтүн сынагларындан кечиб алынмаз гала кими бу күн дә дурур.

Тәәссүф ки, Чүмә мәсчидинин тарихиндә пис дөврләр дә олуб. 1930- чу илләрдә өлкәдә кениш јајылмыш атеист режими мәчрасында (нәтичәдә) мәсчид бағланды. Лакин дикәр дини идарәләрдән фәргли олараг Чүмә мәсчидинин талеји даһа ачыначаглы олду:1938-1943- чү илләрдә о, НКВД (дахили ишләр халг комиссарлығы) табелијиндә шәһәр һәбсханасы кими бу идарәнин бүтүн атрибутлары илә истифадә едилмишдир.

1943-чү илдә Бөјүк Вәтән мүһарибәсинин ән гызғын чағында Москванын гәрары илә мәсчид кәләчәкдә дини мәгсәдләр үчүн истифадә етмәк һүгугу илә руһаниләрә верилмишдир.

Чүмә мәсчидинин ән гијмәтли сәрвәти вә јарашығы, әлбәттә ки, чинар ағачларыдыр. Онлары вә мәсчиди шәһәрин һәр нөгтәсиндән көрмәк вә танымаг олур».

Телман ТАҺИРЛИ

АКСИЈА ЧӘРЧИВӘСИНДӘ

Бөјүк Гәләбәмизин 75 иллијинә һәср едилмиш «Чәбһәчиләрә- телефонлар» аксијасы чәрчивәсиндә Дағыстан Республикасынын 63 ветеранына сот рабитә илә тәмин едиләчәкдир. Бу һагда «Ваһид Русија» партијасынын Дағыстан рекионал шөбәсинин мәтбуат хидмәти информасија акентлијинә мәлумат вермишдир.

«Гәләбә волонтјорлары» һәрәкатынын вә партијанын фәаллары бу тәшәббүсүн тәшкилатчылары кими чыхыш едирләр. «Ваһид Русија» партијасынын депутаты Сәфижат Мәһәммәдрәсулованын сөзләринә көрә аксијадан мәгсәд һәр чәбһәчинин һәдијјә олараг пулсуз хүсуси тарифли мобил телефон алмасыдыр.

«Бу чүр ветеранлар өз гоһумлары илә әввәлки контактлары сахланылмышдыр. «Телефон ветерана тәгдим олунандан габаг онун саз олмасы јохландыгдан сонра волонтјор ондан нә чүр истифадә олунмасыны саһибинә дәгиг изаһ едир. Бундан башга ветеранын јанына кәлән волонтјорлар онларын јашајыш шәраитләрини гијмәтләндирир вә мөвчуд олан проблемләри илә марагланырлар»,-дејә

әлагә сахлаја вә лазым кәлдикдә тәчили хидмәтләри чағыра биләчәкләр. Мобил чиһазлар јашлы адамларын истифадә етмәси үчүн мүнасибдир. Онларын ири дүјмәләри, бөјүдүлмүш шрифтләри, тәчили чағырыш дүјмәси вардыр»,-дејә о, гејд етмишдир.

«Гәләбә волонтјорлары» һәрәкатынын рекионал шөбәсинин рәһбәри Мәһәммәд Һүсејхановун сөзләринә көрә мобил чиһазларда тәчили хидмәт волонтјору, сосиал ишчини, еләчә дә күнүн һәр вахтында ветерана көмәк етмәјә һазыр олан оператив хидмәтләрин о, билдирмишдир.

Хатырладаг ки, «Ваһид Русија»нын Баш Шурасынын рәјасәт Һејәти илин әввәлиндә чәбһәчиләрә һимајәлијинин тәшкили вә һәр биринин мобил телефонла тәмин едилмәси тәшәббүсүнү дәстәкләмишдир. Өз нөвбәсиндә рабитә вә күтләви коммуникасијалар назирлији сот операторларын иштиракы илә онлары өмүрлүк пулсуз мобил рабитә илә тәмин едәчәкдир.

Јахын күнләрдә бу аксија Дагестанскије Огни шәһәриндә вә Гајтаг рајонунда кечириләчәкдир.

III- республика фестивал-мүсабигәси ачылды

Сентјабрын 23-дә Поезија Театрынын сәһнәсиндә, “Тәрәннүм олунан Дағыстан” үчүнчү республика театр фестивал-мүсабигәси ачылды. Мүсабигәнин илк -“Шаир вә илһам” композисијасы республиканын ән гәдим театры – М.Горки адына Рус Драм Театрында тәгдим едиләчәкдир.

23-29 сентјабр тарихләриндә Поезија Театрынын сәһнәсиндә «Тәрәннүм олунан Дағыстан” Республика театр фестивал-мүсабигәси кечириләчәкдир. Тамашалар ЈоуТубе каналында https://www.youtube.com/ТеатрПоэзии јајымланачаг. 2020-чи илдә республиканын 12 дөвләт театрынын һамысы- Авар, Даркин, Гумуг, Ләзки вә Лак мусигили драм театрлары, Азәрбајчан, Ногај, Рус вә Табасаран драм театрлары, Кукла театры, Опера вә балет театры, Поезија театры фестивалда иштирак едәчәкдир.

2016-чы илдә Дағыстан Республикасы Һөкумәти тәрәфиндән тәсис едилмиш “Тәрәннүм олунан Дағыстан” фестивал-мүсабигәси ичтимаијјәтин диггәтини поетик ирсә вә көркәмли шаирләрин јарадычылыг јолуна чәлб етмәк, актјорлуг вә режиссорлуг бачарыгларынын ән јахшы јарадычылыг уғурларыны тәблиғ етмәк, јениликләр, тәчрүбәләр, јени формалар вә бәдии һәлл јоллары ахтарараг Дағыстанын сәһнә сәнәтинин әнәнәләринин инкишафына төһфә вермәк мәгсәдилә кечирилиб. .

“Тәрәннүм олунан Дағыстан” фестивал-мүсабигәси үчүн театрлар көркәмли Дағыстан шаирләринин һәјат вә јарадычылығына әсасланан әдәби әсәрләр һазырламышлар. Мүнсифләр

һејәтинә Дағыстанын танынмыш инчәсәнәт хадимләри дахил олачаг.

Мүнсифләр һејәтинин сәдри Русијанын әмәкдар артисти Тамерлан Сабановдур (Владикавказ). Јекунлашдырма вә тәнтәнәли бағланыш мәрасими сентјабрын 29-да Поезија Театрында олачаг.

ПРОБЛЕМЛӘР

Гејд етмәк лазымдыр ки, артыг нечә вахдыр ки, Дағыстан Республикасынын бир чох мәктәбләриндә ана дили вә әдәбијјат дәрсликләри јохдур, јалныз 6 ана дили үзрә дәрсликләр мәктәбләрә көндәрилмишди. Дикәр дилләр үзрә һәлә дә дәрсликләр јохдур.

Фикримизчә бу проблемин бу јерә кәлиб чыхмасында һамымызын мүәјјән мәнада тәгсири вар, чүнки биз дә өз нөвбәмиздә бу мәсәләјә һарадаса биканә јанашмышыг вә нәтичәдә һәмин проблем бу һәддә кәлиб чатмышдыр.

Әфсуслар олсун ки, сон вахтлар, һәтта јүксәк трибуналардан, Халг Мәчлисинин депутатлары сәвијјәсиндә белә фикирләр сөјләнилир ки, күја ана дилләринин тәдрисинә чох саат ајырмаг лүзумсуздур, һәфтәдә бир саатла кифајәтләнмәк олар.

чатышмамазлыгларла јанашы, о чүмләдән Азәрбајчан дили вә әдәбијјат китабларыны да Русија тәһсил мәканында тәдрисини јарарсыз һесаб етмишди вә бүтүн китабларын јығылмасына әмр верилмишди. Беләликлә, доғма ана дилимизи вә әдәбијјатымызы өјрәнмәк мәсәләсиндә бу чүр проблем ортолыға чыхыр. Артыг ики илә јахындыр ки, Азәрбајчан дили вә әдәбијјаты дәрсликләри јохдур вә бу да әслиндә ана дили фәннинин тәдрисиндә мүәјјән әнкәлликләр јарадыр.

Дәрбәнд рајону вә шәһәринин тәһсил идарәләри бу мәсәлә әтрафында мүәјјән иш планы чызмасына бахмајараг, мәктәбләрин дәрсликләрлә тәчһизаты бир проблем олараг галыр. Бу мәсәләнин һәлли нә вахт олачаг, һәлә ки, мәлум дејил. Бизләри дүшүндүрән одур ки, чәмијјәтдә, хүсусән дә

БУ МӘСӘЛӘ НӘ ВАХТ ҺӘЛЛ ЕДИЛӘЧӘК?

Беләләринә үз тутуб демәк истәјирик ки, кимсә өз ана дили өјрәнмәкдән гәбаһәт дујурса, она јалныз јазыглар олсун. Чох дил өјрәнмәк вә билмәк һәр бир инсанын инкишаф сәвијјәсинин зәнкинлијиндән хәбәр верир, лакин өз ана дилини өјрәнмәмәк вә билмәмәк һәр бир инсан үчүн бөјүк гәбаһәтдир. Ана дилини өјрәнмәк, доғма адәт вә әнәнәләринә, мәдәнијјәтинә јијәләнмәк һәр бир кәсин вәтәндашлыг борчудур. Тәәччүблүдүр ки, сон дөврләрдә бир чохлары өзләринин милли мәнсубијјәтини унудараг доғма ана дилини өјрәнмәк истәмирләр. Һеч дә сирр дејил ки, Русијада јашајан һәр бир вәтәндаш дөвләт дили олан рус дилини дә мүтләг олараг өјрәнмәлидир, чүнки јашадығы мәканын һәр бир јериндә бу дили билмәк вачибдир. О ки, галды бир сыра милли зәминдә ара гарышдыранлара, фикримизчә, бу мәсәләләрин габардылмасы јалныз бу мәнбәәдән гајнагланыр. Һеч дә истәмәздик ки, бу чүр мәсәләләр һәр кәсин ана дили вә әдәбијјатынын өјрәнилмәси јолунда манеәләр јаратсын, бу јол верилмәз һалдыр.

Ону да демәлијик ки, милли дилләрин тәдриси мәсәләси Дағыстан Республикасында бир сыра чәтинликләрлә үзләшир, хүсусән дә дәрсликләрин, артыг гејд етдијимиз кими ФДТС уйғун кәлмәмәсиндән. Сон вахтларадәк Азәрбајчан дили вә әдәбијјат китаблары бүтүн мәктәбләри Азәрбајчан Республикасы тәчһиз едирди, лакин 2007-чи илдән бу күнә кими бу мәсәләдә мүәјјән проблемләр ортолыға чыхмышды.

Јухарыда сөјләдијимиз фикирләрин тәзаһүрү олараг, Дағыстан Республикасынын Елм вә Тәһсил Назирлијинин төвсијәсијлә республиканын мәктәбләриндә дә тәһсилә нәзарәт идарәси јохламалар кечирмишди, нәтичәдә бир чох сосиал шәбәкәләрдә бу мәсәләјә мүнасибәт бир мәналы дејил, ана дилимизин тәдрисинин итмәси тәһлүкәсинин ачысы дујанлар вә тәәссүфләр олсун ки, ана дилләринин кечирилмәсинин лазым олмадығыны дејәнләр дә вар.

Беләчә Азәрбајчан дили вә әдәбијјат дәрсликләринин тәдриси мәсәләсинин музакирәси Дағыстан Республикасынын А.Тахо - Годи Елми институтунда мүтәхәссисләрин, мүәллимләрин иштракыјла кечирилмишди. Музакирәләр заманы мүхтәлиф вариантлар да сөјләнилмишди.

Лакин ирәли сүрүлмүш мүхтәлиф фикирләр сырасында, о чүмләдән Дағыстан Республикасында Азәрбајчан дили вә әдәбијјаты дәрсликләрин вә програмларын кирил әлифбасы әсасында һазырланмасы төвсијә едилмишди. Бу мәсәләјә даир демәклијик ки, бу кечид һеч дә арзу олунмазды, даһа дәгиг десәк, јол верилмәздир.

Бу фикри дәстәкләјәнләрә, үзүмүзү тутуб демәк истәјирик ки, бу чүр сәһфи бизләрә нә кәләчәк нәсилләр, нә дә тарих бағышламаз. Ахы, һарада көрүнүб ки, тәдрис олунан дил әсла өз әлифбасы әсасында јох, уйғунлашмыш әлифбаја көрә кечирилсин, дејәсән, јалныз әфсанәви нағылларда, бир дә биз дә - Дағыстанда мүмкүндүр.

Истәрдик ки, бу мәсәләјә күтләләр өз фикрини билдирсин вә тез бир заманда әсл, јарарлы Азәрбајчан дили вә әдәбијјат дәрсликләрилә мәктәбләр тәмин едилсин. Бунунла јанашы, бу мәсәләјә һәм Дәрбәнд шәһәри, һәм дә Дәрбәнд рајонунун да әлагәдар тәшкилатлары марагланслын вә халгын бу мәсәләјә фикрини дә өјрәнсин, јалныз сонра сон рәј верилсин.

Севилә Күлмәһәммәдова

«Демографија» милли лајиһәси үзрә

«Демографија» милли лајиһәси чәрчивәсиндә Маһачгала шәһәринин Киров рајонунун Богатырјовка кәндиндә 200 јерлик ушаг бағчасынын тикинтиси апарылыр. Бу һагда рајон мүдиријјәтинин мәтбуат мәркәзиндән информасија акентлијинә мәлумат верилмишдир.

Киров рајонунун башчысы Салеһ Сагидовун сөзләринә көрә икимәртәбәли објектин тикинтисинин чари илин ахырына баша чатдырылмасы планлашдырылмышдыр.

«Мәктәбәгәдәр тәһсил мүәссисәси мәһдуд имканлары олан адамлар үчүн там уйғунлашдырылачаг, о чүмләдән бунун үчүн бинада, хүсуси лифт гурашдырылачагдыр»,- дејә о, әлавә етмишдир. Лајиһә чәрчивәсиндә 200 јерлик ушаг бағчасынын илин ахырынадәк, еләчә дә Сулак гәсәбәсиндә тикилмәси планлашдырылыр. Бу сон 70 илдә бурада тикиләчәк илк мүәссисәдир.

ТӘБИӘТИ ГОРУЈАГ

Он тонларла зибил дашынмышдыр

Дағыстан Республикасынын мешә тәсәррүфаты үзрә Комитәсинин мәтбуат хидмәтиндән информасија акентлијинә верилмиш мәлуматда сентјабрын 20-дә Гајтаг мешә тәсәррүфатынын әразисиндә Үмумрусија еколожи имәчилијинин кечирилмәси билдирилмишдир.

«Имәчиликдә Гајтаг мешәчилијинин 100-дән артыг әмәкдашы, тәһсил Идарәсинин ишчиләри вә волонтјорлар, һәмчинин дә мәишәт зибилләринин дашынмасы үчүн 5 әдәд хүсуси техниканын ајрылдығы билдирилмишдир.

Акентлијин һәмсөһбәтинин сөзләринә көрә мешә фондунун әразисиндән он тонларла зибил вә чүрүјүб төкүлмүш ағачлар дашынмышдыр.

«Бу чүр ишләр мешә фондунун јанғын вә санитар тәһлүкәсизлији мәгсәдилә көрүлүр. Бу ишләри јерли сакинләрдән олан волонтјорлар вә дөвләт мешә мүвәккилләринин рәһбәрлији алтында көрүрләр»,- дејә ДР мешә тәсәррүфаты үзрә комитә сәдри вәзифәсини мүвәггәти ичра едән Ваһаб Абдулһамидов гејд етмишдир.

ЕҺТИЈАТЛЫ ОЛУН!

Тәһлүкәсизлик һәфтәси башланды

Дағыстан Республикасы тәһсил вә елм Назирлијинин мәтбуат хидмәтиндән верилән мәлумата көрә, республика мәктәбләриндә ушагларын јолларда тәһлүкәсизлијинин тәмин олунмасына һәср олунмуш “Тәһлүкәсизлик һәфтәси” башлајыб.

Аксија өлкә дахилиндә кечирилир вә кениш ичтимаијјәтин диггәтини јеткинлик јашына чатмајанларын иштиракы илә баш верән гәзаларын азалдылмасы проблеминә јөнәлтмәк үчүн һазырланмышдыр. Бу күнләрдә тәһсил тәшкилатлары дөвләт автомобил мүфәттишлијинин әмәкдашлары тәрәфиндән зијарәт едилир, мүәллимләрлә бирликдә ушагларын вә јенијетмәләрин јолларда тәһлүкәсиз давраныш гајдаларына риајәт етмәләринин зәрурилији барәдә мүһазирәләр охујурлар. Ејни заманда, диггәти ушагларын өзләринин гаршылаша биләчәкләри мүхтәлиф јол вәзијјәтләрини моделләшдирмәк вә мүзакирә етмәк еһтијачына јөнәлмишдир. Валидејн ичласларында јол мүфәттишләри ушагларын нәглијјат васитәләринин салонунда дашынмасы гајдалары вә етрорефлектив елементләрин истифадәси гајдалары һаггында данышырлар. Ушаглар вә јенијетмәләр тәрәфиндән велосипедләрин вә моторлу нәглијјат васитәләринин тәһлүкә-сиз истисмары мәсәләләринә вә мүасир нәглијјат васитәләринин - киро скутерләрдән вә с. истифадә гајдаларына хүсуси диггәт јетирилир. Ушаг вә јенијетмәләрин мәктәбләрдә вә мәктәбәгәдәр тәрбијә мүәссисәләриндә иштиракы илә тематик дәрсләр, мүсабигәләр вә флешмоблар кечирилир. Јол тәһлүкәсизлији кушәләриндәки мәлумат материаллары јениләнир, һәмчинин јол һәрәкәти тәһлүкәсизлији паспортлары вә кәнч пијадаларын јол бојунча тәһлүкәсиз һәрәкәт етмәләринин “ев-мәктәб-ев” схемләри дүзәлдилир. Педагожи һејәт вә вали-дејн комитәләринин нүмајәндәләри ушагларын јансытычы елементләрдән истифадәсинә нәзарәт едирләр. Тәһлүкәсизлик һәфтәси онлајн кечириләчәк.

Дағыстан Республикасынын ады түркчәдән дағлар өлкәси кими тәрчүмә олунур. Дағыстанын көзәллији тәбии мүхтәлифлијиндәдир. Бурада чох шеј: даг силсиләләри, канјонлар, дәрәләр, мағаралар, шәлаләләр, минерал булаглар, лиан мешәләри вә һәтта күләјин әмәлә кәтирдији гум тәпәләри дә вар! Бүтүн бунлар нисбәтән кичик бир әразидә чәмләнмишдир. Дағыстан Республикасы, өлкәнин чәнуб-гәрб һиссәсиндә јерләшән Русија Федерасијасынын илә әһатә олунмушдур, шималында кениш бир Хәзәр овалығы вар. Дағыстанда бир чох чајлар вар вә демәк олар ки, һамысы өлкәнин дағлыг һиссәсиндә чәмләшиб. Бунлардан ән бөјүјү Терек, Сулак, Самур, Рубасдыр. Дағыстанын әсрарәнкиз көзәллији, мөһтәшәм даг мәнзәрәләри вә ечазкар тәбиәт објектләри илә һәр кәси һејран едир. Дағлар республиканын үмуми әразисинин тәхминән 50 фаизини тутур. Бунларын ән һүндүрү јајын истисиндә дә гарла өртүлмүшдүр. Дағыстан

СИЗ БИЛИРСИНИЗМИ?

субјектләриндән биридир. Калмыкија, Чеченистан, Ставропол бөлкәси илә јанашы, Күрчүстан вә Азәрбајчан илә дә һәмсәрһәддир. Республиканын физики хәритәсинә бахсаныз, онун ајдын шәкилдә ики һиссәјә ајрылдығыны көрә биләрсиниз: шимал дүзәнлији вә чәнуб дағлыг. Бу бөлкәјә чох сајда турист чәлб едән дә мәһз Дағыстанын көзәллијидир. Сүфрә шәраблары вә конјаклар дијары 1921-чи илин јанварында рәсми олараг јарадылды. Бу күн бурада тәхминән 3 милјон инсан јашајыр. Әһалинин етник тәркиби сон дәрәчә мүхтәлифдир: азәрбајчанлылар, аварлар, ләзкиләр, кумыклар, даркинләр, руслар, ногајлар, лаклар вә башгалары. Бөлкәдәки 14 дил дөвләт статусуна саһибдир! Дағыстанын бајрағы мараглыдыр, үч үфүги золагдан ибарәтдир: јашыл, мави вә гырмызы. Биринчиси, Исламы тәчәссүм етдирир, дағыстанлыларын бөјүк әксәријјәтини мүсәлманлар тәшкил едир, икинчиси Хәзәр дәнизини, үчүнчүсү - “даг өлкәси” сакинләринин инанылмаз шүчаәт вә чәсарәтини. Дағыстан Русија Федерасијасынын ахырынчы чәнуб бөлкәсидир. Бөлкә шималдан чәнуба 400 километрә гәдәр узаныр. Шәргдә, Хәзәрин сулары илә јујулур. Республиканын мәркәзи вә чәнуб һиссәләри Бөјүк Гафгаз дағлары вә даг әтәкләри

дағларында инанылмаз сајда мағара, шәлалә, канјон вә јашыл битки өртүјү олан мәнзәрәли вадиләр вар. Бүтүн көзәлликләрини өз көзләри илә көрмәк вә фотолара чәкмәк үчүн бөлкәни һәр ил бир нечә јүз мин турист зијарәт едир. Үмумијјәтлә, Дағыстан сон вахтлар учуз вә кејфијјәтли истираһәт етмәк истәјән чохлу туристи чәлб едән надир вә бәнзәрсиз бир бөлкәдир.

Күлидә БАБАЈЕВА

ГЫСА ХӘБӘРЛӘР

“Тез, ағыллы, күчлү”

“Тез, ағыллы, күчлү” һәрби-вәтәнпәрвәрлик ахтарыш ојуну лајиһәсинин һәјата кечирилмәси һаггында Дағыстан Республикасынын Кәнчләр Назирлијинин мәтбуат хидмәтиндән билдирибләр. Илк ојун 10 октјабрда Маһачгала шәһәриндә кечириләчәк.

Лајиһә чәрчивәсиндә кәнч нәсилдә милли- мәнәви, әхлаги вә вәтәнпәрвәрлик һиссләрини ашыламагла, вәтәндашлыг һиссини вә социал фәалијјәтини инкишаф етдирмәјә јөнәлмиш бир сыра јени ахтарыш ојун формаларынын кечирилмәси планлашдырылыр.

Ојунун форматы, иштиракчыларын чевиклијини, сүрәтини, зәкасыны, команда ишинин координасијасыны вә ихтирачылығыны јохламаг үчүн һазырланмыш 10 стансијанын манеә курсудур.

Бурада 10 нәфәрдән ибарәт командалар иштирак едә биләр. Бунун үчүн farid.tagibekov@mail.ru електрон почт үнванына сәрбәст формада мүрачиәт көндәрмәлисиниз.

Гејд едәк ки, һәрби-вәтәнпәрвәрлик ахтарыш ојуну “Тез, ағыллы, күчлү!” Үмумрусија кәнчләр лајиһәләри мүсабигәсинин галибидир вә федерал кәнчләрлә иш үзрә Акентлијин дәстәји илә һәјата кечирилир. Тәдбир һаггында әлавә мәлуматы 8 929 249-02-09 телефону (Шевкет Крумов) илә әлдә етмәк олар.

Донанма үчүн даһа бир кәми

Норвечдә гајырылмыш вә «За Родину- Каспи» ММЧ Дағыстан компанијасынын әлдә етдији «Римфорс» кәмиси артыг бир нечә ајдан сонра Хәзәрдә килкә балығы тутмаға башлајачагдыр. Бу һагда ДР тәбиәт назирлијинин мәтбуат хидмәтиндән информасија акентлијинә хәбәр верилмишдир.

«Кәми артыг Балтик дәнизиндән кечиб кәлмәјә башламышдыр.. Үмумиликдә бу пајыздан Хәзәрдә 22 кәми балыг тутачагдыр. Анчаг бундан чох кәминин бурада ишләмәјинә лиманын имканы јохдур. Беләликлә, республиканын балыг тутан донанмасынын там дирчәлдијини һесаб етмәк олар»,- дејә мәлуматда билдирилир.

Идарәдә гејд етмишләр ки, бүтүн тәдбирләр бүдчә вәсаитләри чәлб едилмәдән тамамилә шәхси инвесторларын һесабына көрүлмүшдүр. Тутулан килкә республика әразисиндә емал олуначагдыр. Дағыстанда бу пајызда килкәнин илкин емалы 75 мин тона чатачагдыр.

«Кәлән илдә инвесторларын килкәнин дәрин емалы үзрә гүввәләр јарадылмасы тәдбирләри, һәмчинин дә әлавә лиман инфраструктуру вә јанашмалар тикинтисини планлашдырмышдыр»,-дејә һәмсөһбәт акентлијә данышмышдыр.

«Нәсилләрин хатирәси» експозисијасыны ачачагдыр

«Русија мәним вәтәнимдир» тарихи паркы октјабрын 1-дә «Нәсилләрин хатирәси: «Бөјүк Вәтән мүһарибәси тәсвири инчәсәнәтдә» уникал експозисијасыны ачачагдыр.

Мүәссисәнин мәтбуат хидмәтиндән информасија акентлијинә верилмиш мәлумата көрә һәмин сәркиГәләбәмизин 75 иллијинин бајрам едилмәси чәрчивәсиндә өлкәмизин 23 рекионунда кечириләчәкдир.

Паркын мүдири Тимур Велихановун сөзләринә көрә Дағыстанда буна бәнзәр експозисија илк дәфә ачылачагдыр. «Өзүнүн консепсијасына вә мигјасына көрә бу илк мултимедиа сәркисидир. Експозисијаја ијирминчи әсрин өлкә рәссамларынын 200-дән артыг әсәри дахилдир. Сәркинин јарадычылары кәтанлары рәгәмсал етмиш, онлары чанландырмыш вә хүсуси еффектләри тәтбиг етмишләр. Статистик тәсвир әвәзинә бураја кәләнләр сәрбәст мини-новеллалары көрә биләчәк, кәтан үзәриндә чәкилмиш гәһрәманлар онларын көзү гаршысында чанланачагдыр.

Гызыл медал газанды

Сентјабрын орталарында идман Федерасијасы хәбәр акентлијинә билдириб ки, Саадат Далгатова, Одинтсовода ССРИ Халг артисти Иосиф Кобзон адына кечирилән Үмумрусија бокс јарышында гызыл медал газанды

Дүнја вә Авропа чемпионатларынын галиби олан бу идманчы 69 кг-а гәдәр чәки дәрәчәсиндә чыхыш едәнләрин ән јахшысы иди. Кишиләр арасында Ислам Салимов 75 кг. вә Курбан Бајрамбеков 52 кг. чәки дәрәчәсиндә чемпион олдулар. Дағыстан боксчулары Русијанын идман усталарынын нормаларыны јеринә јетирибләр.

Гејд етмәк лазымдыр ки, Үмумрусија турнириндә өлкәнин 22 бөлкәсиндән 100-дән чох идманчы иштирак етмишдир.

«Дағыстан» РИА

АДӘТ ВӘ ӘНӘНӘЛӘРИМИЗ

Тој нечәјә баша кәлир?

Дағыстан- мәнфи вә мүсбәт, сәрвәт вә јохсуллуг, субсидијалар вә бөјүк мигјасда јашамағын кәсишдији зиддијјәтләр әразисидир. Бүтүн антоним палитрасы, гаршылыглы мүстәсна шејләр, фәргли нәтичәләрә саһиб һекајәләр. Анамын кәдәрләнмәмәси үчүн гарышыг вә ич-ичәдир. Нечә ишләсән дә, орта бир Дағыстан тоју үчүн пул јығa билмәзсән. Бу бир тәрәфдән, дикәр тәрәфдән, бизим кечирдијимиз һәјат тәрзи һеч дә һәмишә бачарыгларымызла әлагәли дејил, әксинә. Чох тәәччүблү бир нүмунә: Дағыстанда тојларын нечә кечирилдији вә нә гәдәр хәрчләндијидир. Дағыстанда тојтум чыртламаг, сәрбәст күләшмә вә “Анжи” футбол клубу илә бирликдә көтүрсәк, даһа дәрин, фәргли милли ајиндир.

-Һәр дағыстанлы үчүн бир тој статус, һәвәс, мөвге вә мүвәффәгијјәт көстәричисидир. Инсанларымызын гүрурларыны ојатмағ вә бир-бирләринин гаршысында башы уча олмағы севмәләри фактыны демирәм. Сабаһ сизин һаггынызда нә дејиләчәји тојунузун нечә кечәчәјиндән асылы олачаг вә һәлә бу азмыш кими, кәләчәк гоһумунузун “ крутој” олдуғу ортаја чыхса, сәнин дә онунла “ајаглашмаг үчүн” тој етмәјин лазымдыр. Бу, Дағыстанын белә бир “гызғын силаһланма јарышы”дыр. Инсанлар бир күндә хәрчләјирләр, борча дүшүрләр, сонра илләрлә јалныз буна көрә борч әдәмәли олурлар - тоју лазыми сәвијјәдә кечиртмәк үчүн, “Магомед оғлу үчүн нормал бир тој да едә билмәди”,-дејәнләрин онун архасынча пычылдамамасына көрә. Дағыстанын мүасир тој мәрасимләри чох баһалыдыр. Башга сөзлә десәк, дағыстанлынын милли гүруру чох баһа баша кәлир. “Һеч кимдән пис олмамаг” һәр бир дағыстанлынын һәјатында гаршыја гојдуғу мәгсәдидир.

Тој саһәсиндә чох пул фырланыр, белә ки, тәкчә республикада дөрд тој журналы вар. Маһачгала шәһәринин гејд дәфтәрханасында 2019-чу илдә 3500, бу күнә гәдәр исә јалныз пајтахтда тәхминән 3400 никаһ гејдә алыныб. Пајтахтын тој сәнајесиндә нә гәдәр пул фырландығыны һесабламаг чәтин дејил. Әлбәтдә, бүтүн бунлар статистик сәһв дахилиндәдир вә тојлар үчүн бүдчәнин фәргли ола биләчәјини нәзәрә аларағ - “гејри-реал” ишарәсиндән “чох чидди” вә ја “садәчә маһар” ишарәләринә гәдәр. Анчаг јенә дә һесаб орталамасыны чыхара биләрсиниз. Буну етмәк үчүн, биринчиси, тојлары гадынлара вә кишиләрә бөлмәк, икинчиси, базарда орта гијмәтләри көтүрмәк лазымдыр. Үчүнчүсү, адәтән күрәкәнин тәрәфин бојнунда олан бир мәнзилин алынмасыны истисна етмәк лазымдыр, чүнки бу фактла әлагәли мәлуматлар чох фәргли вә јалныз гарышыг олачагдыр. Дөрдүнчүсү, мүәјјән бир халгын адәт-әнәнәләри бөјүк әһәмијјәт кәсб едир вә чох вахт тәшәббүскарлыг руһу вардыр, бәзән бу сөз, кәләчәк гоһумларыны пулла јүкләјә билән евлилик тәрәфләриндән биринин сыртыг олмасы илә изаһ едилир. Нәтичәдә тәкчә Маһачгалада орта тој бүдчәси орта һесабла әлдә едилир: гадын тоју - 1.581.500 рубл, киши тоју - 1.450.000, киши тоју учуздур, амма ев алмаг вә ја кирајә мәнзил үчүн кирајә әдәмәк күрәкән тәрәфинин дүшүр. Тој, әлбәттә ки, чох севиндиричи бир һадисәдир, анчаг дүшүнмәк лазымдыр: буна дәјәрми? Јалныз милли мигјасда амбисијалары тәмин етмәк үчүн чох пул хәрчләмәјә дәјәрми, пулу даһа сәрфәли - мәсәлән, кәнч бир аиләнин формалашмасына сәрф етмәк даһа јахшы олмазмы? Ахы биздә тәзә аилә гуранларын әксәријјәти чијинләриндә бөјүк бир борчла јени һәјата башлајырлар.

Нәриман ГУЛИЈЕВ

Дағыстанда регби мәктәби јарадылачаг

Хатырладаг ки, өтән һәфтә сону Кисловодскда СКФО вә ЈУФО Шимали Гафгаз Федерал Даирәси (ШГФД) вә Чәнуби Федерал даирәсинин регби чемпионаты кечирилди. Дағыстан регби мәктәбинин шакирдләри ики бөлкәдән олан 10 команда арасында ән јахшы нәтичәни көстәрдиләр.

ДР бәдән тәрбијәси вә идман назири Магомед Магомедов, кишиләрин республика командасынын тәнтәнәси заманы деди “Бир мүддәт әввәл өлкәнин ән јахшы командалары арасында Русија кубокуну газанан Дағыстан гадын чимәрлик регби командасыны шәрәфләндирдик. Бу күн сизи, ики даирә чемпионуну, гәләбәниз мүнасибәтилә тәбрик етмәкдән мәмнунам. Дағыстандакы регби бу күн бөјүк бир нәтичә верир вә биз дә өз тәрәфимиздән бу идман нөвүнүн даһа бөјүк наилијјәтләр әлдә етмәси үчүн әлимиздән кәләни едәчәјик ”деди. Сөһбәти давам етдирән шөбә мүдири гејд етди ки, назирлик республикада ихтисаслашмыш бир регби мәктәби јаратмағы планлашдырыр. “Регби ојунчуларымыз бир нечә илдир ән јүксәк сәвијјәли јарышларда јүксәк нәтичәләр әлдә едирләр. Онлар Русија јығма командаларынын бир һиссәсидир, дүнјанын символик командаларына дахилдирләр. Бүтүн бунлары нәзәрә алараг Дағыстан регбисинин өз базасына еһтијачы вар вә бунун үчүн мүтләг бир мәктәб јарадачағыг ”деди назир. Магомед Магомедов идманчылар вә мәшгчиләр үчүн мүкафатландырма мәрасими кечирди, јүксәк титуллара вә газандыгларына бахмајараг, ән башлычасыны унутмамаға - инсан олараг галмаға, јарышларда ләјагәтлә давранмаға, ојунларда мүбаһисәли епизодлар олмасы һалында мөвгә гајдалара уіғун олараг онлары һәлл етмәјә чағырды.

Шамил ГУРБАНОВ

Утерянный аттестат А № 212475 об основном общем образовании, выданный Музаимской восьмилетней школой в 1989 году на имя Абакарова Бакира Бургановича, **считать недействительным.**

Баш редактор әвәзи
Т.Г. ӘЛӘКПӘРОВ

Мәсул катиб
А.А.АҒАКИШИЈЕВА

Шөбә редактору:
Т.Т.ҺАЧӘЛИЈЕВ

Мүхбирләр:
Һ.Һ. КӘРИМОВ
С.П.КҮЛМӘҺӘММӘДОВА
А.Г.МӘММӘДОВА
К.Г.БАБАЈЕВА
Н.А.ГУЛИЈЕВ

Еһм оператору
А.Ј.АҒАКИШИЈЕВА

Баш мүһасиб
М. И.РӘҺИМОВА

РЕДАКСИЈАНЫН ВӘ НӘШРИЈЈАТЫН ҮНВАНЫ:

368600, Дағыстан Республикасы, Дәрбәнд шәһәри, Ленин күчәси, 37
тел.-факс (240) 4-73-59,
факс (240) 4-74-33
www.derbend.ru
(E-mail: gazetaderbend@mail.ru)
Телефонлар: баш редактор 89894856030, үмуми шөбә 89280562728

«Типографија-М» ММЧ-дә чап едилиб.
Индекс 368600
Мәтбәәнин үнваны
Дәрбәнд шәһәри,
С.Гурбанов күчәси, 25
Телефон: 4-50-76

Гәзетин чапынын кејфијјәти барәдә мәтбәәјә мүрачиәт едә биләрсиниз.

Работә, информасија технолокијалары вә күтләви коммуникасијалар саһәсиндә нәзарәт үзрә Федерал хидмәт (Роскомнадзор).
Күтләви информасија васитәләринин гејдијјаты һаггында
Шәһадәтнамә
ДР үзрә работә, информасија технолокијалары вә Күтләви коммуникасијалар саһәсиндә нәзарәт үзрә Федерал хидмәт идарәси.
ПИ № ТУ05-00349 01 декабр 2016.

Материалларда кедән фактлар үчүн мүәллифләр мәсулијјәт дашыјырлар. Мүәллифләрин мөвгеји илә редаксијанын мөвгеји үјғун кәлмәјә биләр.

Индекс: 1 иллији 63242
6 ајлығы 51341
Чапа имзаланды:
24. 09. 2020.
Фактики олараг 9.30
Саат 10.00
Тираж 2000
Сиф. №